

Nytt og nyttig om rentebegrensningsreglene

Advokat
Tone Kaarbø
Partner advokatfirmaet Ræder

Advokat
Celine Scheel
Advokatfirmaet Ræder

I denne artikkelen gjennomgås endringer i rentebegrensningsreglene vedtatt høsten 2019 med virkning fra og med inntektsåret 2019, og utvalgte uttalelser fra forvaltningen.

Rentebegrensningsreglene ble innført med virkning fra inntektsåret 2014, og har senere blitt endret i flere omganger. Forrige store endring skjedde ved utvidelse av begrensingsreglene til å omfatte også eksterne renter for selskap som er i konsern (fra 2019). Rentebegrensningsreglene er tidligere omtalt i artikler i Revisjon og regnskap nr. 6 for 2014 «Hvor langt rentebegrensingsreglene går» (Banoun/Kaarbø), nr. 5 for 2017 «Forslag til endringer i rentebegrensingsreglene» (Riddervold/Seeberg/Thorstad) og nr. 8 for 2018 «Rentebegrensingsreglene endres» (Kaarbø).

Reglene som gjelder begrensninger i fradragretten for rentekostnader i nærstående forhold, omtales heretter som «nærståenderegelen». Regelen som gjelder for konsernselskaper og som omfatter eksterne regler, omtales heretter som «konsernregelen». Med «interne» renter menes renter betalt til nærstående långiver. Renter betalt til uavhengig tredjepart anses også som

interne renter dersom en nærstående part har stilt sikkerhet for gjelden. Med «eksterne» renter menes renter til uavhengig tredjepart (uten at det er stilt sikkerhet fra nærstående part).

Erfaringene med reglene så langt er at dette er komplekse regler som selskapene trenger bistand fra rådgivere for å kunne håndtere. Fortsatt er det selskaper som ikke har fått med seg at det er særskilte skjema som vedrører rentefradragsbegrensning og som skal vedlegges skattemeldingen.

Selskap mv. omfattet av konsernregelen

Etter skatteloven § 6–41 tredje ledd tredje punktum kommer EBITDA-regelen i konsern til anvendelse på «selskap mv. i konsern». I forbindelse med statsbudsjettet for 2020 ble definisjonen av «selskap mv. i konsern» endret til å omfatte selskap mv. som i regnskapsåret før inntektsåret «kunne» ha vært konsolidert linje for linje i utgående balanse i et konsernregnskap dersom IFRS hadde vært anvendt. Endringen av ordlyden fra «ville» til «kunne» har betydning for de tilfellene IFRS gir valgadgang for konsolidering av datterselskaper linje for linje. Det innebærer at flere selskaper vil kunne omfattes av konsernregelen.

Den balansebaserte unntaksregelen

For selskap mv. i konsern gjelder en balansebasert unntaksregel som innebærer at selskap mv. unngår rentebegrensning dersom selskapet eller den norske delen av konsernet har en egenkapitalandel som er minst like stor som egenkapitalandelen i konsernet. Vilkårene fremgår av skatteloven § 6–41 (8). Unntaksregelen gjelder

ikke for renter til nærstående utenfor konsern.

Konsernregnskapet må utarbeides av det øverste selskapet

I henhold til skatteloven § 6–41 åttende ledd bokstav b nr. 3 må konsernregnskapet som danner grunnlag for å beregne konsernets egenkapital, være utarbeidet av det øverste selskapet i konsernet, eller av et direkte underliggende selskap når det følger av akseptert regnskapspråk at det øverste selskapet ikke skal utarbeide konsernregnskap.

FSFIN § 6–41–2 presiserer at konsernregnskapet skal utarbeides av det øverste selskapet i konsernet som «kan» utarbeide konsernregnskap. Dette innebærer at selskaper klassifisert som investeringsenheter etter IFRS 10 og som ikke «kan» utarbeide konsernregnskap, ikke vil anses som det øverste selskapet i konsernet etter skatteloven § 6–41 åttende ledd bokstav b nr. 3. Dersom for eksempel to selskaper i «rekke» oppfyller vilkårene for å være investeringsenhet etter IFRS 10 (som ikke kan utarbeide konsernregnskap), er det tilstrekkelig at det tredje selskapet i «rekken» utarbeider konsernregnskapet.

Grunnlag for beregning av egenkapitalandelen

I en tolkningsuttalelse fra Finansdepartementet bekreftes det at beregningen av konsernets egenkapitalandel etter unntaksregelen skal bygge på et faktisk avlagt konsernregnskap.¹ Det er ikke tilstrekkelig å utarbeide balanseoppstillinger. Dersom konsernet ikke har utarbeidet et konsernregnskap som oppfyller vilkårene etter unntaksregelen, må det utarbeides et nytt konsernregnskap for at unntaksregelen skal kunne benyttes. For den norske delen

¹ Finansdepartementets tolkningsuttalelse av 6. desember 2019 «§ 6-41: Begrensning av rentefradraget i skatteloven».

av konsernet er det imidlertid uttalt at det er tilstrekkelig med en revidert konsolidert balanseoppstilling for fastsettelse av egenkapitalandelen.

Innenlandske konsern – forenklede krav

Etter skatteloven § 6–41 (8) bokstav b nr. 1 kreves det i utgangspunktet at selskap mv. som påberoper seg unntaksregelen for selskap i konsern, er konsolidert inn i et faktisk avlagt konsernregnskap.

Helnorske konsern kan ha selskap som faller inn under rentebegrensningsregelens anvendelsesområde for selskap i konsern, men uten at selskapet er konsolidert inn i et faktisk avlagt konsernregnskap. Dette kan for eksempel gjelde selskap som er utelatt fra konsolidering fordi det er midlertidig eid, eller anses å være av uvesentlig verdi hvis konsernet benytter norsk GAAP. Selskapene vil imidlertid være omfattet av EBITDA-regelen i konsern dersom de *kunne ha vært* konsolidert linje for linje i et konsernregnskap etter IFRS. Finansdepartementet har lagt til grunn at de forenklede kravene til dokumentasjon også skal gjelde i slike tilfeller, slik at unntaksregelen kan påberopes uten at det er nødvendig å utarbeide et (nytt) konsernregnskap der selskapet inngår.²

Innenlandske konsern har ofte ikke utarbeidet konsernregnskap etter NGAAP som følge av unntaket for små foretak. Skattedirektoratet har i en prinsipputtalelse slått fast at det i disse tilfellene ikke vil være et vilkår at det faktisk avlegges et konsernregnskap etter IFRS.³ Forutsetningen er imidlertid at selskapet på forespørsel kan dokumentere at de øvrige vilkårene er oppfylt, herunder at selskapet kunne vært konsolidert linje for linje hvis IFRS hadde vært anvendt.

Terskelbeløpet for den norske delen av konsernet

Skatteloven § 6–41 fjerde ledd fastsetter at avskjæring av årets rentekostna-

Oppsummering om nærståenderegelen

- Fradragsretten for renter er begrenset til renter på lån mellom nærstående parter («internt lån»).
- Lån gitt av uavhengig part (eksterne renter) kan imidlertid også omfattes når det er stilt sikkerhet fra nærstående part.
- Rentefradraget begrenses når netto rentekostnader overstiger fem millioner kroner.
- Overstiger netto rentekostnader fem millioner kroner, kan rentekostnadene ikke fradras for den delen som overstiger 25 prosent av en skattemessig, teknisk beregnet størrelse («Skattemessig EBITDA»).
- Beregningsgrunnlaget beregnes slik:
- Almennelig inntekt
 - mottatt konsernbidrag
 - + skattemessige avskrivninger
 - + renteinntekter
 - rentekostnader
 - = beregningsgrunnlag
- Selskapet kan maksimalt fradragføre rentekostnader tilsvarende 25 prosent av beregningsgrunnlaget (også kalt «Skattemessig EBITDA»).
- Dersom det låntakende selskapet lar være å kreve fradrag for rentekostnader, skal rentekostnadene ikke inngå i beregningsgrunnlaget.
- Andre konsernselskaper kan påvirke fradragssystemet for det låntakende selskap ved å tilføre konsernbidrag til selskapet.
- Avskårne renter kan fremføres i inntil ti år.
- Forutsetning for fradragføring av de fremførte rentene, er at rentekostnadene ligger innenfor fradragssystemet det aktuelle året. Selskaper kan få fremført avskårne renter fra tidligere år selv om samlede rentekostnader (årets og fremførte renter) ligger under terskelverdien på fem millioner kroner.
- Rentekostnader til fremføring kommer til fradrag før årets rentekostnader.

der bare skal foretas hvis netto rentekostnader overstiger et terskelbeløp. For selskap mv. i konsern er terskelbeløpet 25 mill. kroner fastsatt samlet for «den norske delen av konsernet».

FSFIN § 6–41–1 regulerer hva som skal regnes som «den norske delen av konsernet» ved vurderingen av om samlede netto rentekostnader overstiger terskelbeløpet. Det følger av bestemmelsen at «den norske delen av konsernet» omfatter norske selskaper mv. som kunne ha vært konsolidert i samme konsernregnskap som skattyter på dato for utgående balanse i inntektsåret dersom IFRS hadde vært anvendt.

Definisjon av «norsk del av konsern» ved vurdering av terskelbeløpet skiller seg fra definisjonen ved anvendelse av unntaksbestemmelsen som baserer seg

på situasjonen pr. 31. desember året før inntektsåret.

Dersom et selskap er del av et konsern ved *inngangen* til inntektsåret, men er et enkeltstående selskap utenfor konsern ved *utgangen* av inntektsåret, gjelder terskelbeløpet på 25 millioner kroner totale netto rentekostnader for selskapet isolert sett.

På den annen side vil selskap som inngår i konsern ved *utgangen* av inntektsåret, men som *ikke* inngikk i konsernet ved årets *innfang*, ikke anses som selskap i konsern etter den balansebaserte unntaksregelen. Etter FSFIN § 6–41–1 vil et slikt selskap likevel inngå i konsernets beregning av samlede netto rentekostnader i den norske delen av konsernet ved vurdering av om terskelbeløpet på 25 millioner kroner er overskredet.

² Finansdepartementets tolkningsuttalelse av 6. desember 2019 § 6-41: «Begrensning av rentefradraget i skatteloven».

³ Skattedirektoratets prinsipputtalelse av 4. juni 2020.

Oppsummering om konsernregelen

- For konsernselskaper gjelder en særskilt rentebegrensningsregel ved siden av nærståenderegelen.
- Helnorske konsern vil ikke rammes av konsernregelen.
- Renter betalt til uavhengig långiver rammes (eksterne renter).
- Det gjelder et terskelbeløp på 25 millioner kroner i samlede netto rentekostnader for norsk del av konsernet.
- Overstiger netto rentekostnader 25 millioner kroner, kan rentekostnadene ikke fradras for den delen som overstiger 25 prosent av beregningsgrunnlaget (samme som i nærståenderegelen).
- Beregning av fradragssrammen skjer på samme måte som etter nærståenderegelen, men i konsernregelen skal alminnelig inntekt reduseres med mottatt konsernbidrag.
- Avskårne renter kan fremføres i inntil ti år (som nærståenderegelen).
- Unntak fra rentebegrensning dersom egenkapitalandelen i selskapet eller den norske delen av konsernet, tillagt to prosentpoeng, er lik eller høyere enn egenkapitalandelen i konsernet globalt.
- Revisor må godkjenne selskapsregnskapet og konsernregnskapet for at unntaksreglene skal få anvendelse.

fire millioner kroner og fradragssramme på tre millioner kroner. Selskapet har ikke renter til nærstående utenfor konsernet. Fremførbare rentekostnader fra tidligere år er fem millioner kroner. Den norske delen av konsernet har samlede netto rentekostnader på 23 millioner kroner.

Selskapet har i utgangspunktet rett til fullt fradrag for årets rentekostnader på fire millioner kroner i og med at terskelbeløpet (på 25 millioner kroner for konsernet) ikke er overskredet. Fire millioner kroner av de fremførbare rentekostnadene kommer til fradrag i stedet for årets rentekostnader. Årets rentekostnader på fire millioner kroner kan fremføres til fradrag senere år. I tillegg gjenstår det én million kroner av opprinnelige fremførbare rentekostnader, som fremføres videre til senere år.

Begrepet netto rentekostnader

Departementet bekrefter i en tolkningsuttalelse at begrepet «netto rentekostnader» i skatteloven § 6–41 fjerde ledd bare omfatter rentekostnader som selskapene faktisk krever fradrag for i skattefastsettningen i det aktuelle inntektsåret.⁴ Rentekostnader som gir rett til fradrag etter skatteloven § 6–40, men som skattyter velger ikke å kreve fradrag for, inngår ikke ved vurderingen av om terskelbeløpene på 25 millioner kroner eller fem millioner kroner er overskredet.

Departementet bekrefter videre at begrepet netto rentekostnader heller ikke omfatter tidligere avskårne renter som skattyter krever fradrag for i det aktuelle inntektsåret.

Nærståenderegelen gjelder også for konsernselskaper

Nærståenderegelen gjelder også for konsernselskaper som er omfattet av konsernregelen, men bare slik at renter på lån til nærstående långiver utenfor konsernet (for eksempel en fysisk person eller et selskap som er eid med mindre enn 50 %) skal avskjæres. Merk at «interne» renter betalt til and-

re konsernselskaper ikke skal avskjæres etter nærståenderegelen.

Fremføring av tidligere avskårne rentekostnader

Skatteloven § 6–41 tiende ledd bestemmer at netto rentekostnader som er avskåret, kan fremføres til fradrag i påfølgende ti år. Rentekostnader til fremføring anses å komme til fradrag før årets rentekostnader. Finansdepartementet har i en tolkningsuttalelse presisert hvordan fremføringsadgangen for avskårne renter virker for selskap som inngår i norsk del av konsern som samlet har lavere rentekostnader enn terskelbeløpet på 25 millioner kroner.⁵

Dersom netto rentekostnader ligger under terskelbeløpet, har selskap i konsern i utgangspunktet rett til fradrag for årets faktiske netto rentekostnader. Selskapet kan imidlertid få avskåret rentefradrag etter EBITDA-regelen mellom nærstående. Innenfor årets tillatte rentefradrag kan tidligere avskårne renter komme til fradrag før årets netto rentekostnader.

Eksempel

Et selskap i konsern har netto rentekostnader i det aktuelle inntektsåret på

EBITDA-regelen mellom nærstående for selskap i konsern

I Prop. 1 LS (2019–2020) foreslo departementet å presisere at EBITDA-regelen mellom nærstående også gjelder for selskap mv. i konsern som er unntatt fra rentebegrensning på grunn av terskelbeløpet på 25 millioner kroner. Presiseringen er inntatt i skatteloven § 6–41 niende ledd.

Etter den tidligere ordlyden i bestemmelsen omfattet begrepet «nærstående långiver utenfor samme konsern» også nærstående som ikke var en del av samme regnskapsmessige konsern ved *inngangen* til inntektsåret. Regelen medførte uheldige konsekvenser ved oppkjøp av låntakende selskap da renter betalt til långivende konsernselskap av låntakende selskap som ble kjøpt opp, ville bli regnet som renter til nærstående part utenfor konsernet i oppkjøpsåret.

I forbindelse med statsbudsjettet for 2020 ble formuleringen i loven derfor endret til «nærstående part utenfor samme konsern», og det nærmere innholdet er nå i stedet fastsatt i FSFIN § 6–41–4. Forskriftsbestemmelsen innebærer at EBITDA-regelen mellom nærstående kun kan komme til anvendelse dersom

⁴ Finansdepartementets tolkningsuttalelse av 2. juli 2019 «§ 6-41: Enkelte spørsmål knyttet til rentebegrensningsreglene».

⁵ Finansdepartementets tolkningsuttalelse av 6. desember 2019 «§ 6-41: Begrensning av rentefradraget i skatteloven».

nærstående part er utenfor konsernet *både* ved årets inngang og utgang.

For selskap mv. i konsern skal gjeld som er opptatt hos en part som ikke er nærstående, anses som opptatt hos en nærstående part utenfor samme konsern dersom (i) en nærstående part utenfor samme konsern har stilt sikkerhet for gjelden, eller (ii) en nærstående part utenfor samme konsern har en fordring på en part som ikke er nærstående, og fordringen har sammenheng med gjelden.⁶ Ved vurderingen av om en part anses som nærstående utenfor konsern, gjelder definisjonen i FSFIN § 6–41–4. Dette innebærer at sikkerhetsstillelse fra et selskap som er utenfor konsern ved inngangen av inntektsåret, ikke vil medføre at rentekostnadene anses som interne renter så lenge selskapene er i konsern *ved utgangen av inntektsåret*.

Nytt skjema etter innføring av konsernregelen

I forbindelse med at rentebegrensingsreglene ble endret til også å omfatte eksterne renter for selskap i konsern har Skatteetaten publisert to skjemaer med tilhørende veiledninger:

- RF-1315 om begrensning av rentefradrag
- RF-1509 om unntak for rentebegrensning for selskap mv. i konsern

Følgende selskaper må levere RF-1315:

- selskap som ikke er i konsern, og som har netto rentekostnader som overstiger fem millioner kroner
- selskap utenfor konsern som fremfører rentekostnader som er avskåret fra tidligere år
- selskap som er i konsern

Alle selskaper som er i et konsern, må levere RF-1315. Det gjelder selv om konsernet er helnorsk og dermed unntatt rentebegrensning, eller unntatt fordi netto rentekostnader samlet sett for konsernet er under terskelbeløpet på 25 millioner kroner.

Skjema RF-1509 er et tilleggsskjema til RF-1315. Det innebærer at dersom RF-1509 skal leveres, skal også

RF-1315 leveres. Skjema RF-1509 skal leveres av selskap som påberoper seg *unntaksregelen* for konsern. For helnorske konsern er det kun del I av skjema RF-1509 som må fylles ut for å kunne anvende unntaksregelen. Skjema RF-1509 må godkjennes av revisor.⁷

Fastsettelse av skattyters egenkapitalandel

I høringsnotatet 26. juni 2019 foreslo Finansdepartementet nye forskriftsbestemmelser om fastsettelse av skattyters egenkapitalandel og justering av fordringer og gjeld knyttet til utbytte og konsernbidrag.⁸ I Finansdepartementets tolkningsuttalelse fremkom det imidlertid at departementet hadde behov for å foreta en nærmere vurdering av høringsuttalelsene før de eventuelt skulle tre i kraft.⁹ Bestemmelsene er foreløpig ikke gjort gjeldende.

Rentebegrepet

Hva som anses som rentekostnad, har betydning for rentebegrensingsregelen. Kun kostnader som anses som renter, kan begrenses etter regelen i skatteloven § 6–41. Netto rentekostnader omfatter i utgangspunktet alle rentekostnader (skatteloven § 6–40) og renteinntekter (skatteloven §§ 5–1 og 5–20 første ledd bokstav b) innenfor det alminnelige skatterettslige rentebegrepet. Det har vært flere spørsmål om hva som skal anses som renter og det har vært flere uttalelser fra forvaltningen som presiserer hva som omfattes av rentebegrepet.

Skatteklagenemnda har behandlet en sak som gjaldt innholdet i rentebegrepet.¹⁰ Spørsmålet var om «Structuring Fee» omfattes av rentebegrepet i skatteloven § 6–40, og derfor skulle inngå i beregningsgrunnlaget for begrensning av rentefradrag mellom nærstående etter skatteloven § 6–41. Honoraret gjaldt bistand fra en bank med å strukturere avtale om finansiering av et aksjeoppkjøp. Som en del av planen for en finansieringsløsning

var banken opprinnelig långiver for oppkjøpet. Det var imidlertid en forutsetning at banken skulle innhente endelige kreditorer og overdra lånet til disse.

Skatteklagenemnda kom til at «Structuring Fee» måtte anses som kostnader til både finansielle tjenester og mellomfinansieringen. Kostnadene måtte derfor skjønsmessig fordeles og kun den andelen som ble ansett å knytte seg til mellomfinansieringen ble ansett å være renter som falt inn under rentebegrensingsregelen.

I en bindende forhåndsuttalelse tilbake i 2014 var spørsmålet om skattyter kunne velge å aktivere byggelånsrenter knyttet til oppføring av boligbygg for salg (vare), i stedet for å utgiftsføre rentene direkte.¹¹ Ved direkte utgiftsføring ville rentene anses som netto rentekostnader og være gjenstand for rentebegrensning. Av skatteloven § 6–40 åttende ledd fremkommer at det er aktiveringsrett for byggelånsrenter som knytter seg til egenutvikling av driftsmidler. Aktiverte byggelånsrenter skal normalt ikke omfattes av rentebegrepet, og skal følgelig heller ikke inngå i beregningsgrunnlaget for begrensning av rentefradrag. Skattedirektoratet kom til at det ikke var utviklet en praksis som gir grunnlag for generell aktiveringsrett for byggelånsrenter, og konkluderte med at byggelånsrenter knyttet til oppføring av boliger for salg ikke kunne aktiveres fordi boligene måtte anses som vare. Rentene skulle derfor inngå i beregningen av netto rentekostnader etter regelen om rentefradragsbegrensning.

¹¹ BFU 17/14.

Rettskilder

Skatteloven § 6–41
Finansdepartementets forskrift til skatteloven § 6–41–1 flg.
Prop. 1 LS (2013–14) pkt. 4
Prop. 1 LS Tillegg (2013–14) pkt. 6.1
Innst. 4 L (2013–14) pkt. 14
Prop. 1 LS (2018–2019) kapittel 9
Innst. 4 L (2018–2019) kapittel 9
Prop. 1 LS (2019–2020) kapittel 8
Innst. 4 L (2019–2020)

⁶ FSFIN § 6–41–5 (1).

⁷ Se Skattedirektoratets uttalelse av 28. februar 2020 for informasjon om hva kravet til revisors godkjenning innebærer.

⁸ Se forslaget til FSFIN § 6–41–5 til § 6–41–7 i høringsnotatet 26. juni 2019.

⁹ Finansdepartementets tolkningsuttalelse av 6. desember 2019 «§ 6–41: Begrensning av rentefradraget i skatteloven».

¹⁰ Saksnummer Stor avdeling 01 NS 221/2018.